

CAS PRÀCTIC DE “RELIGIONS I MEDIACIÓ EN ZONES URBANES”

Títol descriptiu del cas:

Les estratègies de pacificació del conflicte a Terra Santa mancaven d'un diàleg interreligiós entre creients “de base”.

Localització (inclosa breu descripció):

Terra Santa i l'Orient Mitjà en general.

Dates aproximatives d'inici i finalització (si s'escau) del procés de mediació:

Des del 2001.

Diferents actors (religiosos, interreligiosos, polítics, etc.) participants (incloses les característiques més significatives de cadascun/a i les raons de la presència dels actors mediadors):

Actors directament implicats en el conflicte:

Principalment, els habitants, jueus i àrabs, israelians i palestins, de Terra Santa i, més en general, de tot l'Orient Mitjà.

Actors mediadors:

La Interfaith Encounter Association (IEA: www.interfaith-encounter.org), dedicada a promoure la pau en l'Orient Mitjà a través del diàleg interreligiós i l'estudi de les diferents cultures i religions. A través de la IEA, les persones i comunitats de creients abrahàmics (jueus, musulmans i cristians) esdevenen els actors mediadors del conflicte.

El diàleg interreligiós neix a Israel a final dels anys cinquanta del segle passat de la mà d'un petit grup de visionaris (entre els quals el filòsof, teòleg i escriptor jueu Martin Buber). Però, malgrat anys d'esforços i activitats, a finals de segle només una minoria de persones reconeixia el fet que una fe i un compromís religiosos sense diàleg entre les persones són una amenaça per a la pau social. Encara calia, clarament, fer arribar el missatge i la proposta del diàleg a moltes més persones. Això és el que va portar un grup de veterans activistes del diàleg a crear la IEA, avui reconeguda per la UNESCO i les Nacions Unides per la seva contribució a la cultura de pau.

La IEA entén el diàleg a través d'aquests principis:

- La creació d'espais on les persones poden ser plenament elles mateixes, conservant la pròpia religió i sense fer-ne un únic grup indiferenciat.
- Una representació igualitària de totes les fes a l'interior de l'associació.
- La igualtat de gènere en les preses de decisions.
- Arribar a persones de totes les fes, edats, estils de vida i classes socials; també a persones de l'àmbit secular i polític.
- Recerca constant de nous participants locals i regionals.
- Recerca constant, també, de noves formes de diàleg i interacció entre les persones.

Elements significatius relatius als antecedents i al context del conflicte (anteriors al procés de mediació):

Jerusalem és el cor del conflicte existent des de fa ja un segle a Terra Santa. I com que les ones expansives d'aquest conflicte abasten tot l'Orient Mitjà –i sovint gran part del món–, sembla que tothom està intentant resoldre'l. Tanmateix, després d'un gran nombre d'intents, iniciatives i plans de pau, no hi ha perspectives d'una fi del conflicte. Les respostes a la pregunta "Per què passa, això?", segurament són tan nombroses com les iniciatives i els plans de pau proposats.

Segons la IEA es tracta d'una baralla entre veïns, o fins i tot entre parents. En aquesta mena d'enfrontament les relacions són l'element més important. Fins que no es recuperen les relacions danyades, aquestes qüestions no es poden resoldre. Els autèntics reptes són psicològics. En qualsevol acord polític al qual s'arribi, les comunitats hauran de continuar vivint juntes, i han d'aprendre a conviure de manera pacífica. Només aquestes relacions pacífiques poden assegurar un acord a llarg termini. La comprensió d'aquest fet porta de manera natural a entendre que la construcció de la pau no és una tasca que correspongui principalment als dirigents, i que els ciutadans "del carrer" tenen tant la capacitat com la responsabilitat de contribuir al procés. La construcció de la pau serà com un edifici format per tots els maons que hi hagi col·locat la gent.

El pas següent és comprendre que aquests maons estan fets d'interaccions entre persones que resulten alhora positives i profundes. Quan les persones de diferents comunitats deixen d'ignorar-se els uns als altres i comencen a interactuar de manera real, profunda i positiva, se sorprenden en descobrir com s'assemblen els uns als altres, amb quina rapidesa poden eliminar els prejudicis i les pors i com els poden substituir de seguida per la comprensió, la confiança i fins i tot l'amistat. El conflicte és molt menys profund del que se sol creure i es pot superar fàcilment quan es fa servir l'aproximació correcta.

Objectius inicials de la intervenció mediatadora:

- Organitzar diàlegs interreligiosos entre creients jueus, musulmans i cristians de base per aprendre a respectar-se i d'aquesta manera pacificar el context on viuen.
- Centrar aquests diàlegs en l'estudi i l'aprofundiment de les diferents cultures i religions dels participants.

Breu descripció del desenvolupament del conflicte i de la mediació realitzada:

En l'aspecte pràctic, la IEA treballa en quatre entorns geogràfics:

(1) **Entre els ciutadans d'Israel**, treballa per crear i mantenir grups locals que es reuneixen cada mes de manera continuada en sessions de trobada interreligiosa, i que construeixen relacions de respecte i amicitat entre comunitats. Ha creat 37 grups d'aquest tipus, que considera exemples per mostrar a les comunitats més grans que aquesta mena de relacions són possibles, i alhora il·l·lustren en expansió que finalment inclouran i transformaran el conjunt de les comunitats.

Aquests fragments provenen de la narració d'una trobada del primer grup d'israelians i palestins de la IEA, un grup de joves de Jerusalem i Hebron, i il·lustren la manera de treballar: "El 17 de gener els membres del grup es van reunir per estudiar plegats i es van centrar en les figures bíbliques de Maria i Jesús [...] Pels musulmans, saber que en la tradició jueva Jesús no es considera una figura gens positiva va ser un gran descobriment. Vam intentar resumir com les tres religions s'acostaven a Jesús: als dos extrems hi ha el judaisme i el cristianisme. D'una banda, el cristianisme veu Jesús com el fill de Déu, i de l'altra el judaisme, o almenys el judaisme talmúdic, el veu com un provocador i un incitador, amb Maimònides en una posició més moderada [...] Entre el cristianisme i el judaisme hi ha l'islam, que nega la idea que Jesús fos el fill de Déu (l'Alcorà nega explícitament que Déu l'engendrés), però que d'altra banda considera Jesús una figura positiva i un profeta de ple dret [...] Nosaltres voldríem tenir el privilegi d'arribar a un punt en què les úniques discussions entre jueus i àrabs siguin teològiques, emprant arguments de comentaristes com els del nostre grup, i no els conflictes que trobem avui entre nosaltres."

(2) En **el context israelianopalestí**, treballa en cooperació amb vuit organitzacions palestines, de tota Cisjordània i la Franja de Gaza, i organitza de manera regular caps de setmana de trobada interreligiosa; fins ara n'ha preparat més d'una vintena. També porta dos grups que es troben regularment.

(3) En **el context més ampli de l'Orient Mitjà**, treballa amb altres organitzacions d'Egipte, l'Iran, Jordània, el Líban, Tunísia i Turquia. El principal format d'aquesta col·laboració són els congressos anuals conjunts.

(4) Més recentment desenvolupa **un quart context geogràfic, aquest global**: el de les persones interessades arreu del món i que donen suport moral i econòmic a la seva feina i que alhora participen activament en trobades interreligioses paral·leles allà on viuen. Un fruit d'aquesta línia de treball és el Fòrum Abrahàmic Euromediterrani (<http://www.euromedalex.org/fields/religion-spirituality/projects/euro-mediterranean-abrahamic-forum>), que la IEA coordina amb el suport de la Fundació Anna Lindh, i que ja ha organitzat dues conferències: la primera a Amman, Jordània, l'abril del 2010 (vegeu l'article: <http://garbell.unescocat.org/2010/04/29/el-dialeg-interreligios-te-forma-de-pregunta/>), i la segona a Lublin, Polònia, el maig del 2011.

Recursos mediadors utilitzats (recursos –humans, espirituals, comunitaris, etcètera- propis dels actors involucrats, recursos dels actors mediadors, etcètera):

Sobretot, la convicció que, enlloc de causar el problema, la religió pot i ha de ser una font per solucionar els conflictes de la zona i d'arreu.

Segons Yehuda Stolov, director executiu de la IEA, "l'aproximació correcta del conflicte existent des de fa ja un segle a Terra Santa ha d'incloure la religió com a motor principal, i per dos motius. La religió és una força molt poderosa i, si no la fem servir intencionadament per a la pau, es pot fer servir contra la pau. De fet, moltes religions permeten les guerres en determinades circumstàncies, però els ensenyaments bàsics de totes les religions són l'amor, la pau i la compassió envers l'altre, qualsevol altre. I per tant emprar la seva força per la pau és més natural que altra cosa. La religió, almenys a Terra Santa, també és al cor de l'existència i la identitat de la gent, fins i tot de les persones no creients. Per tant, quan uns i altres es troben des de la perspectiva de la religió, la trobada pren un nivell existencial que li proporciona la profunditat necessària per ser eficaç. És evident que els nombrosos punts en comú que comparteixen les tres religions abrahàmiques contribueixen a la necessària naturalesa positiva d'aquestes trobades. Però potser el més important és el fet que en la seguretat de la trobada interreligiosa podem debatre obertament les diferències entre les religions i d'aquesta manera ens trobem uns i altres com a persones completes, en una trobada més autèntica i profunda, sense que calgui amagar parts de la pròpia identitat en nom d'una igualtat superficial. D'aquesta manera ens acostumem a acceptar i respectar l'altre amb tot allò que el fa diferent, i esdevenim capaços de ser amics de persones amb les quals no estem d'acord. D'aquesta manera treballem per assolir el nivell definitiu de la pau."

Despeses de la intervenció medidora (hores de dedicació dels mediadors, materials, etcètera):

En la IEA hi ha implicades milers de persones, d'una gran diversitat religiosa, política, social i d'altres tipus, que participen en centenars de programes, que a poc a poc van creixent per esdevenir un gran moviment social pel canvi, un moviment que manifestarà la força de la religió per assolir un canvi positiu i la inspiració de Jerusalem com la "Ciutat de la Pau" que significa el seu nom en hebreu.